

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 7/2017

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Anne Lotte Gulbrandsen

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning samt klage over reduksjon i salær.

Beslutningsdato: 15. februar 2018

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Edvin Verøy

Konklusjon: Klagen om reduksjon av salær tas til følge. For øvrig hjemvises saken til SPK for innhenting av ny spesialisterklæring til ytterligere opplysning om skadelidtes tilstand. Saksomkostninger i anledning saken dekkes i sin helhet.

***

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Han har tjenestegjort i ██████████ i to sammenhengende kontingenter fra ██████████ til ██████████. Han tjenestegjorde som korporal, hvor han hadde ansvar for lokalt sivilt ansatte.

Skadelidte er oppvokst i ██████████ kommune med sine foreldre og to yngre brødre. Han beskriver barndommen og oppveksten som generelt god. På fritiden var han blant annet aktiv i speideren og han drev med klatring. Skadelidte flyttet hjemmefra da han var 18 år. Dette var delvis begrunnet i at faren var periodedranke. Skadelidte har flere samlivsbrudd bak seg. Han har fire barn fra tre forskjellige forhold.

Skadelidte har sagt at han trivdes veldig godt under utenlandsoppholdene og han opplevde ingen spesielle problemer. Han har i ettertid fortalt om at han opplevde flere belastende situasjoner. Etter eget utsagn har skadelidte fortalt at han ble sikket på med våpen under en biltur. Ved en annen anledning måtte han trekke våpen og tilkalle bistand etter en trafikkulykke. Han fremholder at en opplevelse av overskyting med raketter på ██████████, er en av de opplevelsene som har gått mest inn på ham. Hendelsen varte en time og smellene skremte ham.

Skadelidte kom raskt i arbeid etter utenlandstjenesten og han har hatt et variert yrkesliv. Han har jobbet som frilans fotograf for blader og aviser, som fotograf for ██████████ i perioden ██████████, samt fotograf for ██████████ i 17 år.

Bakgrunnsdokumentasjonen i saken beskriver svært belastende arbeidskonflikter og stressbelastninger med mobbing og rovdrift på arbeidsplassen i perioden ██████████ til skadelidte falt ut av arbeidslivet i 2014. Dokumentasjonen beskriver videre at skadelidte har hatt omfattende plager relatert til samlivskriser, fortvilelse over livssituasjonen, utmattelse, stress, hodepine, lammende tretthet, mageplager, søvnvansker i tillegg til et komplisert forhold til sine barn, samt lite forståelse for sine plager på arbeidsplassen.

Av utdanning har skadelidte påbegynt jusstudiet i Bergen som han etter hvert avbrøt på grunn av manglende studieprogresjon. I 2014 tok han fotoutdanning ved Høgskolen i Volda på deltid.

Skadelidte har i mars 2015 fått innvilget 100 % uføretrygd med yrkesskedefordel, hvorav 50 % av uførheten tilskrives tjenesten i ██████████. Ved vurderingen ble det vist til at skadelidte hadde sagt opp jobben som fjernsynsfotograf og at flere samlivsbrudd kan ha vært medvirkende til sykdommen. I ██████████ opprettet skadelidte et enkeltpersonforetak innen fotografvirksomhet.

Statens pensjonskasse (SPK) har i vedtak av 8. desember 2016 gitt skadelidte avslag på kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen. SPK begrunnet vedtaket med at det på bakgrunn av sakens dokumentasjon ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at det foreligger årsakssammenheng mellom skadelidtes anførte psykiske plager og FN-tjenesten. Advokat Anne Lotte Gulbrandsen har på vegne av skadelidte påklaget avslaget i klage av 16. desember 2016 og 9. mars 2017.

SPK har i vedtak av 6. april 2017 redusert advokat Gulbrandsens salærkrav fra 20 dekningsmessig timer til 10 timer. SPK har begrunnet nedsettelsen av salærkravet med at omfanget av timer fremstår unødvendig høyt ut i fra hva som fremstår som rimelig og nødvendig for å ivareta skadelidtes interesser. SPK viser i den forbindelse til at klagen fra advokat Gulbrandsen inneholder omfattende informasjon som er uten særlig relevans for klagen. SPK har ved vurderingen av salærkravet tatt hensyn til sakens kompleksitet og sammenlignbare saker, samt det merarbeid som har oppstått ved at skadelidte har byttet advokat. SPK har anført at det må vektlegges at skadelidte har byttet advokat innenfor samme firma.

Advokat Gulbrandsen har i klage datert 19. april 2017 og i klage av 9. juni 2017 påklaget nedsettelsen av dekning av utgifter til juridisk bistand. I klagen viser advokat Gulbrandsen til at omfanget av timer har vært nødvendig for å sette seg inn i saken etter advokatbytte og at arbeidet i forbindelse med klagen har vært nødvendig for å ivareta skadelidtes interesser.

Skadelidte har i SPKs vedtak datert 25. august 2014 fått innvilget billighetserstatning med kr 196 378.

SPK har ved oversendelsen av klagen ikke funnet grunnlag for å endre sine tidligere konklusjoner vedrørende innvilgelse av kompensasjon eller dekning av juridisk bistand, og saken er sendt frem til klagebehandling.

Både skadelidte og hans advokat møtte i klagenemnda. SPK var også til stede på møtet.

2. Klagenemndas vurdering

2.1. Klage over reduksjon i salær

Skadelidtes advokat har fremmet et salærkrav på kr 45.000 ut fra en tidsbruk på 20 timer. SPK har i sitt vedtak av 6. april 2017 redusert salærkravet og lagt til grunn at kun 10 timer må anses som rimelig og nødvendig i anledning saken. Skadelidte har rettidig påklaget vedtaket.

I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. SPK har anført at det fremsatte salærkrav faller utenfor det rimelige og nødvendige. Det er i den sammenheng vist til at skadelidte har foretatt et advokatbytte som har medført merkostnader. SPK erkjenner at et advokatbytte vil kunne medføre merkostnader, men anfører at omfanget av timer i denne saken anses urimelig høyt. SPK viser i den sammenheng til at advokatbyttet har skjedd innenfor samme advokatfirma. Det er videre anført at skadelidtes advokat har fremlagt omfattende informasjon uten særlig relevans for saken. Uansett årsak til advokatbyttet, anfører SPK at salæret er unødvendig høyt og langt utenfor det som fremstår som rimelig og nødvendig.

Skadelidte anfører at advokatbyttet har skjedd på bakgrunn av at hans opprinnelige advokat har pensjonert seg og at det således var påkrevet med advokatbytte. Det anføres videre at skadelidtes tidligere advokat og nåværende advokat har jobbet i kontorfellesskap, men ikke med hverandres saker. Et advokatbytte vil derfor helt naturlig medføre merkostnader som må anses som rimelige og nødvendige. Skadelidte har videre anført at SPKs vedtak inneholder faktiske feil som det var påkrevet å imøtegå. Det forutsetter samtaler mellom advokat og klient. På denne bakgrunn anføres at krav på dekning av salær tilsvarende 20 timer er rimelig og nødvendig i anledning saken.

Nemnda finner at skadelidtes salærkrav er innenfor det som etter forskriften § 13 må anses som rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Det må påregnes merkostnader ved advokatbytte, og utgiftene fremstår som rimelige og nødvendige når advokatbyttet ikke på noen måte kan bebreides skadelidte, men alene skyldes at advokaten har pensjonert seg. Nemnda kan ikke se at et advokatbytte innenfor samme firma stiller dette i annet lys. Det kan ikke forventes at advokater i et advokatfellesskap skal ha inngående kjennskap til hverandres saker. Slik kjennskap forutsetter for det første et samtykke fra klient, og vil under enhver omstendighet medføre at det påløper timer for advokat nr. 2 for å bli kjent med saken.

Etter nemndas syn har skadelidtes advokat fremlagt mer omfattende dokumentasjon enn nødvendig for å belyse saken. Nemnda kan imidlertid ikke se at dette i nevneverdig grad har bidratt til at kostnadene har blitt urimelig høye. Nemnda finner etter dette at kravet anses som rimelig og nødvendig for å ivareta skadelidtes interesser, og at det ligger godt innenfor det som kreves i tilsvarende saker. Kravet dekkes derfor i sin helhet.

2.2 Klage over avslag på kompensasjon

Rett på kompensasjon etter forskriften forutsetter i henhold til forskriften § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ertvervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningens del I, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 27. november 2010. Dette tolkningsnotatet må sees i lys av et presiserende tolkningsnotat av 7. november 2014. Det fremgår her at tolkningsanvisningen knytter seg til vurderingen av bevis som ligger langt tilbake i tid, og at mangel på tidsnære bevis for slike eldre forhold, ikke i seg selv vil føre til avslag på krav etter kompensasjonsordningen.

Formålet er å fange opp de tilfeller som ligger langt tilbake i tid og hvor det ikke lar seg gjøre å fremskaffe tilstrekkelig med bevis som kan dokumentere at skadelidte ble påført en psykisk belastningsslidelse under tjeneste. Ved anvendelsen av en lempeligere bevisvurdering vil skadelidtes forklaring, sammenholdt med det øvrige bevisbildet, danne grunnlag for vurderingen av om skadelidte er berettiget til en kompensasjon. I den sammenheng vil konsistensen i skadelidtes forklaring over tid ha særlig relevans, samt om skadelidtes forklaring om psykiske plager er avgitt på et tidspunkt forut for innføringen av kompensasjonsordningen. Der det foreligger opplysninger eller andre typer bevis som tilsier at det er andre og for tjenesten ivedkommende årsaker til skadelidtes psykiske plager, vil disse vektlegges etter alminnelige bevisregler. Der det foreligger holdepunkter for at de psykiske plagene skyldes andre forhold enn tjenesten i internasjonal operasjon, vil det tale mot kompensasjon. At skadelidte selv ikke kobler sine plager til tjenesten, selv om det uomtvistelig foreligger psykiske plager, kan ikke uten videre tolkes dithen at tjenesten ikke er årsak. Det påhviler ikke skadelidte å påvise årsaken til psykiske plager, men en tidlig kobling mellom om plager og tjeneste, vil kunne styrke skadelidtes posisjon.

Foreligger nedtegnelser mv som ligger tett opp mot tjeneste, og som bidrar til å klarlegge skadelidtes tilstand på den tiden, vil de være særlig viktig ved bevisbedømmelsen. Foreligger slike opplysninger, er man utenfor området for tolkningsanvisningen. Tilsvarende gjelder ved vurderingen av nye bevis som sannsynliggjør at skadelidte uansett ville ha fått sine plager eller uansett ville ha falt ut av arbeidslivet.

Det er i saken innhentet en spesialisterklæring fra spesialist i psykiatri Øyvind Erik Duguid Jensen. Av sakens dokumenter fremkommer at den sakkyndige og skadelidte er bekjente fra tidligere. Den sakkyndige har selv opplyst om dette i erklæringen, og skriver at han og skadelidte har vært speidere sammen i barndommen. Videre har den sakkyndige opplyst at han har gått i samme klasse som skadelidtes bror. Den sakkyndige presiserer likevel at han ikke har hatt nær kontakt med skadelidte eller hans bror i voksen alder. Skadelidte har heller ikke hatt noen innvendinger mot å bli utredet av ham.

Den sakkyndige har tidligere utarbeidet spesialisterklæring i forbindelse med skadelidtes krav om billighetserstatning. I den forbindelse har den sakkyndige vurdert skadelidtes tilstand dithen at han også kan være berettiget til kompensasjon under den særskilte kompensasjonsordningen. Det kommer eksplisitt frem av erklæringen at den sakkyndige her rådet skadelidte om å søke kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen, og at den sakkyndige vurderingen evt. bør gjøres av andre. Til tross for dette, har SPK engasjert Duguid Jensen.

Den sakkyndiges erklæring er avgitt i tråd med det særskilte mandatet etter ordningen. I erklæringen finner Duguid Jensen at skadelidtes symptombylde er forenlig med posttraumatisk symptomatologi. Han konkluderer med at skadelidte har vedvarende personlighetsendring etter katastrofale livshendelser (F62.0) og skadelig alkoholbruk (F10.1). Han legger til grunn at det er årsakssammenheng mellom utenlandstjenesten og halvparten av skadelidtes psykiske plager i dag. Skadelidtes tilstand blir vurdert til å utgjøre en varig medisinsk invaliditet på 50 %, hvorav 25 % tilskrives tjenesten i [REDACTED].

Etter nemndas syn kan det stilles spørsmål ved den sakkyndiges uhildethet, dels på bakgrunn av tilknytningen mellom den sakkyndige og skadelidte og hans familie i oppveksten, dels på bakgrunn av

at den sakkyndige rådet skadelidte til å søke kompensasjon. Nemnda finner det imidlertid ikke nødvendig å ta endelig stilling til habilitetsspørsmålet, da det også foreligger andre forhold i saken som taler for en ytterligere utredning av saken.

Skadelidte fremstår troverdig og konsistent i sin redegjørelse og han fremstår som åpenbart psykisk plaget. Under møtet for nemnda forklarte skadelidte at han har slitt med alkohol siden han var ferdig med FN-tjenesten. Det fremkom også opplysninger om flere selvmordsforsøk som ikke er beskrevet i den dokumentasjonen som nå er fremlagt for nemnda. Dette er heller ikke nevnt i den foreliggende spesialisterklæringen i saken. Opplysningene er av slik karakter at både skadelidte og staten er tjent med at saken utredes på nytt, ved at det engasjeres en ny, uavhengig sakkyndig i saken. Det er videre gode grunner som taler for at en uhildet sakkyndig vil kunne gjøre en bredere vurdering av det totale bildet, og at dette vil kunne bidra til en riktig avgjørelse for skadelidte.

Under henvisning til forvaltningslovens § 17 hjemvises saken, for innhenting av ytterligere dokumentasjon, samt en ny, uhildet spesialisterklæring. I den sammenheng er det sentralt å få belyst psykiske plager som er en direkte følge av tjenesten, hva som er følgeskader av denne og hva som fremstår som selvstendige psykiske lidelser, som ville ha oppstått også om skadelidte ikke hadde vært i tjeneste.

På denne bakgrunn hjemvises saken til SPK for innhenting av ny spesialisterklæring.

Advokat Gulbrandsen har i sin klage fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand med kr. 67.000,- inkl. mva. med fradrag for tidligere mottatt salær på kr. 22.500,- inkl. mva. Det resterende salærkravet som er fremmet utgjør kr. 44.500,- inkl. mva. Kravet dekkes i sin helhet.

Skadelidte har også lagt frem reiseregning med tilsammen kr. 2.994,- for oppmøte i klagenemnda. Etter forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonal operasjon § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Skadelidtes kostnader ved møte i nemnda dekkes bare i den grad disse er omfattet av forvaltningsloven § 36. Ettersom saken hjemvises til SPK for innhenting av ny spesialisterklæring, mener nemnda det er grunnlag for å dekke skadelidtes utgifter ved fremmøte. Det er imidlertid krevd dekket kr. 124,- for utgifter til mat, noe nemnda mener det ikke er grunnlag for å dekke. Etter dette dekkes skadelidtes utgifter ved fremmøte med kr. 2.870,-.

3. Konklusjon

Salærklagen tas til følge.

For øvrig hjemvises saken til SPK for innhenting ytterligere opplysninger om skadelidtes tilstand og utarbeidelse av ny spesialisterklæring fra en uhildet sakkyndig.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken med kr. 44.500,- inkl. mva. i henhold til krav.

Vedtaket er enstemmig.

***

Oslo, 23. mars 2018

Anne Stine Eger Mollestad
Leder av klagenemnda